na Univerzitě Karlově

Chemický ústav v Lebedově domě (1891 – 1904)

Chemický ústav České Karlo-Ferdinandovy univerzity v Lebedově domě (fotografie z konce 19. století).

O mnoho lepší nebyla situace ani Lebedově domě (zvaném též Auersperský), který stával na rohu Spálené a Myslíkovy ulice (čp. 284/II, původní dům je dnes nahrazen novostavbou z roku 1906). Výmluvně o tom svědčí bouřlivá schůze posluchačů, která se konala roku 1901, na níž bylo uvedeno: *„Nedostatek místa, nářadí a vzduchu, jsou hlavní příčiny stesku, o stránce estetické budovy samé nemluvě. Na jednoho pracujícího připadne pouze 1–0,75 m^2 plochy místa, na 6 kolegů 1 digestoř, na 54 pracujících pouze 3 analytické váhy … posluchači si stěžují na blízkou elektrickou dráhu, která nepřipouští bezvadný výsledek při vážení analytickém. Mimo to v laboratoři mnoho jest prachu a do prací analytických padne mnohdy i omítka ze stropu. Vzduch jest tak nedostatečným, že již někteří kolegové omdleli a zdraví jednotlivců nemálo trpí.“*

Přesto v tomto provizoriu musela být chemie na České Karlo-Ferdinandově univerzitě vyučována dalších 14 let.

Chemický ústav na Albertově (od 1904)

Důstojného umístění se chemickým ústavům Univerzity Karlovy dostalo až v roce 1904, kdy přesídlily do novostavby vybudované na Albertově pod Karlovem (čp. 2030/II), na jejímž vybudování měl nemalou zásluhu profesor Bohuslav Brauner. Stavba ve stylu české novorenesance vznikala v letech 1903–1905 na základě návrhů Augusta Kožíška a Bohumila Novotného, za přispění Braunerova. Volně stojící stavba má dva vnitřní dvory a zadní dvůr. Dvoupatrové hlavní průčelí probíhá v délce 19 okenních os, je členěno rizality flankovanými pilastry. Nad římsu je vložena atika se štítovými volutovými nástavci (původně nesoucími sochy sov). Hlavní vchod je rámován plochými pilastry, nad ním ve vlysu zlatý nápis „CHEMICKÝ ÚSTAV“. V zadním traktu hlavního křídla je reprezentační schodiště, zdobené štukovými motivy (včetně andílka zahřívajícího křivuli). Uprostřed budovy je velká posluchárna ve tvaru amfiteátru pro 260 posluchačů s původním zařízením.

Jakkoliv byl nový ústav skvěle naplánován, vzrůstající počet posluchačů i akademických pracovníků vedl k tomu, že již v letech 1925–1928 musela být provedena přístavba zadního traktu budovy s velkými laboratořemi pro chemii anorganickou a fyzikální a spojovací chodby v zadním traktu o patro výše (a zároveň bylo do východního dvora vestavěno nové schodiště). Další rozsáhlé stavební úpravy a rekonstrukční práce probíhaly vždy po částech zejména v letech 1953–1960 a 2002–2007 za nerušeného chodu výuky i vědecké práce. Dosud poslední velkou dostavbou bylo vybudování nové knihovny v zadním dvoře v roce 2017. Nicméně stavební úpravy zasahují budovu prakticky neustále.

Stavba Chemického ústavu Univerzity Karlovy na Albertově (fotografie z roku 1904).

Chemický ústav Univerzity Karlovy na Albertově krátce po dokončení – vzácný pohled na budovu ještě nezastíněnou stavbami jiných ústavů.

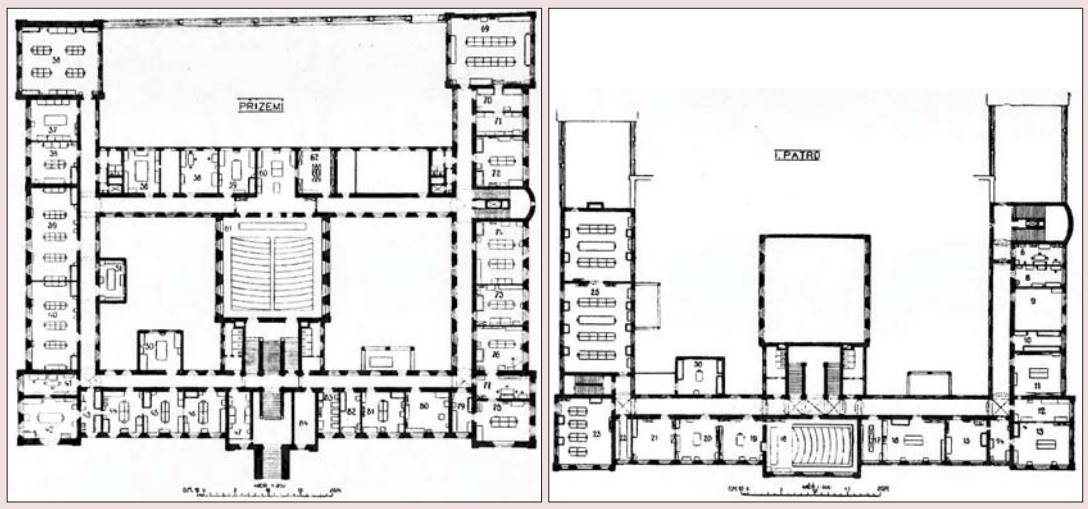

Uspořádání Chemického ústavu UK na Albertově po dokončení (v dobové terminologii). **Přízemí** (vlevo): *Laboratoře analytické chemie:* (36) analysa kvantitativní, (37) váhovna, (38) laboratoř pokročilých, (39 a 40) laboratoř kvalitativní, (41) bureau professora Bohuslava Braunera, (42 a 43) laboratoře professora, (44) laboratoř assistenta, (45) laboratoř pro fysikálně-chemické práce, (46) laboratoř stipendisty, (47) analysa plynů, (50) hrubé práce, (51) sirovodíková komora, (58) byt assistenta analytické chemie, (59) optická komora. — *Laboratoře organické chemie:* (84) šatna, (83) optická komora, (82) pec Cariova, (81) bakteriologická laboratoř, (80) destilovna, (78 a 79) laboratoře professora Bohuslava Raymana, (77) bureau professora, (76) laboratoř assistenta, (75) laboratoř doktorandů, (74) laboratoř pokročilých, (72) laboratoř pro práce fysikálně-chemické, (71) váhovna, (70) elementární analysa, (69), laboratoř začátečníků — *Společné prostory:* (56) knihovna, (60) přípravna, (61) posluchárna, (62) sbírky. **První patro** (vpravo): *Laboratoře farmaceutické chemie:* (25) laboratoře začátečníků, (22) váhovna, (21) umývárna, (20) laboratoř assistenta, (19) přípravna, (18) posluchárna, (17) knihovna, (16 a 23) laboratoř pokročilých, (15) soudní analysa, (14) temná komora, (13) laboratoř professora, (12), bureau professora Augusta Bělohoubka, (11) sbírky, (10) organická analysa, (9) sbírky, (8) byt assistenta farmaceutické chemie, (6) byt assistenta organické chemie, (30) hrubé práce.

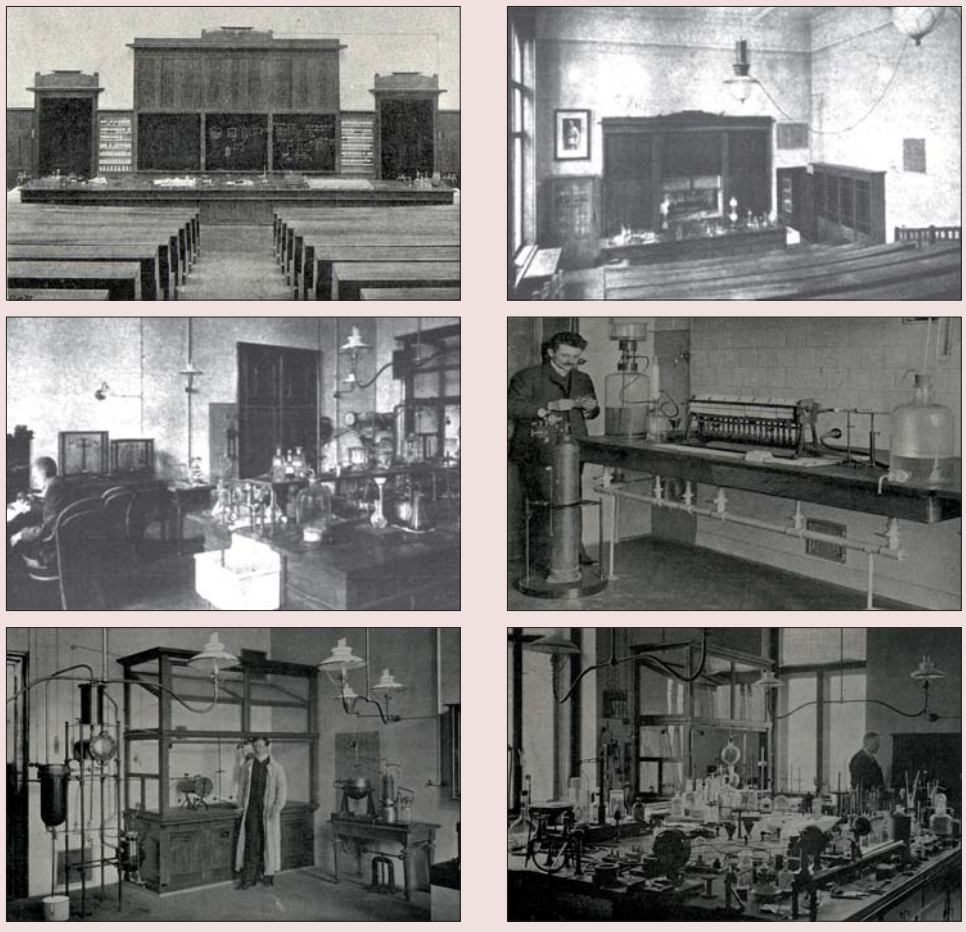

Interiéry Chemického ústavu UK na Albertově z doby krátce po jeho dokončení (fotografie z roku 1905).